

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย นางสาวเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร **ปริญญา** ปร.ค. (ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดดา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ดร. รังสรรค์ สิงห์เลิศ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2552

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม 3) เพื่อประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน ประชากร คือ กลุ่มธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 กลุ่ม โดยคำนวณตามสัดส่วนแต่ละอำเภอ ทั้ง 13 อำเภอ สร้างแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานได้แก่ การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) และสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าชุมชน นำรูปแบบการพัฒนาไปวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจชุมชน จำนวน 20 คน ใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) ร่วมกันวิพากษ์รูปแบบการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และนำเสนอผลการเสนอแนะในการประชุมกลุ่มย่อยของตนเอง แล้วมาสรุปและอภิปรายผลทั้งหมดในที่ประชุมใหญ่ (Brain Storming) และนำผลการเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนให้สมบูรณ์ขึ้น ระยะที่ 3 ประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าชุมชน ผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาธุรกิจชุมชนไปทดลองใช้กับธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าชุมชนจำนวน 5 กลุ่ม โดยเปรียบเทียบอัตราส่วนกำไรสุทธิ

ต่อรายได้รวมของกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาธุรกิจชุมชน
ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Wilcoxon Signed Rank test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปน้อย คือ ปัจจัยด้านผู้นำ (.434) ปัจจัยด้านการบริหารการตลาด (.308) และปัจจัยด้านการบริหารการเงินและทุน (.197) ซึ่งปัจจัยดังกล่าว มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) และสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation)

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าชุมชน ได้จัดกิจกรรมในการพัฒนาธุรกิจชุมชน 12 กิจกรรม คือ

2.1 ด้านผู้นำ 1 กิจกรรม ดำเนินการฝึกอบรมการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำและปฏิบัติจริง

2.2 ด้านการบริหารการตลาดมี 6 กิจกรรม ได้แก่ การอบรมการตลาดธุรกิจชุมชน การฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการตลาด การมีที่ปรึกษา การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้ในชุมชนนอกฤดูการทำนา และการจัดเวทีเชื่อมโยงเครือข่ายทางการตลาด

2.3 ด้านการบริหารการเงินและทุนมี 5 กิจกรรม ได้แก่ การอบรมการบัญชีธุรกิจชุมชน การฝึกปฏิบัติการบันทึกบัญชี การมีที่ปรึกษา การเรียนรู้ในชุมชนนอกฤดูการทำนา และการสร้างแรงจูงใจ

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม ได้ทำการทดลองกับธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าชุมชนจำนวน 5 กลุ่ม โดยเปรียบเทียบอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้รวมของกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาธุรกิจชุมชน พบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้รวมก่อนทดลองและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้รวมหลังทดลองสูงกว่าอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้รวมก่อนทดลอง ซึ่งหมายความว่า ผลการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าชุมชนที่เป็นกลุ่มทดลอง มีผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าหลังจากที่กลุ่มทอผ้าชุมชนทั้ง 5 กลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองได้นำรูปแบบการพัฒนาธุรกิจชุมชนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปทดลองใช้แล้ว ทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น

(.197) significantly affected the community business operation at the .05 level accordance with LISREL analysis and Pearson correlation.

2. The activities of a development model for weaving cloth group consisted of:

2.1 Practical leadership development project was organized.

2.2 Six activities of marketing management were community business training, practice of writing a marketing plan, advising service, study visit, learning community after harvest and group discussion of marketing networks.

2.3 Five activities of financial and capital management consisted of training of community business accounting, accounting practice, advising service, learning community after harvest and motivation enhancement.

3. According to the model evaluation, it was found that the net profit / total revenue ratio of five weaving cloth groups before and after the model implementation were significantly different at the .05 level. The finding indicates that the development model of community business operation is a practical and efficient model.